

Vlaanderen
is erfgoed

Beschermingsdossier

Duitse bunker Vierkaven uit de Eerste Wereldoorlog in Moorslede

Monument

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Beschermingsdossier:

Duitse bunker Vierkaven uit de Eerste Wereldoorlog,
Moorslede, Roeselaarsestraat zonder nummer – monument

INHOUDELIJK DOSSIER

Dossiernummer: 4.001/36012/104.1
Hannelore Decoodt
24/09/2016

INHOUDSTAFEL

1.	Beschrijvend gedeelte	4
1.1.	Situering	4
1.2.	Historisch overzicht	4
1.2.1.	Spoorlijn 64 en Vierkavenhoek.....	4
1.2.2.	Duitse verdediging in en rond Moorslede	5
1.2.3.	De Duitse bunker bij Vierkavenhoek	6
1.2.4.	Vierkavenhoek tijdens het geallieerde <i>Bevrijdingsoffensief.</i>	6
1.3.	Beschrijving met inbegrip van de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen.....	7
1.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	7
2.	Evaluerend gedeelte	8
2.1.	Evaluatie van de erfgoedwaarden	8
2.1.1.	Historische waarde	8
2.1.2.	Technische waarde	8
2.1.3.	Culturele waarde.....	8
2.2.	Motivering van het type bescherming.....	9
2.3.	Motivering van de afbakening van de bescherming	9
2.4.	Juridische toestand	9
2.4.1.	Onroerend Erfgoed:	9
2.4.2.	Ruimtelijke Ordening:	9
3.	Beheersvisie	9
3.1.	Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed	9
3.2.	Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed.....	9
3.3.	Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed.....	10
4.	Bronnen	10
5.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier	11
5.1.	Omgevingsplan bij de bescherming	11
5.2.	Fotobijlage	11
5.3.	Documentatie	11
5.4.	Criterionota	11

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

Dit beschermingsdossier maakt deel uit van het thematische beschermingspakket 'Bunkers uit de Eerste Wereldoorlog in het Duitse hinterland', dat op zijn beurt kadert in de reeks beschermingsdossiers van het erfgoed van beide wereldoorlogen in Vlaanderen. Meer duiding over dit thematische pakket is terug te vinden in de criterianota in bijlage. Hierin worden de belangrijkste krijtlijnen van de Eerste Wereldoorlog geschetst, evenals het belang en de evolutie van de Duitse bunkerbouw tijdens de *Grooten Oorlog*. Ten slotte worden de erfgoedwaarden en criteria besproken, die aan de basis liggen van de selectie van beschermingswaardige bunkers.

1.1. Situering

Duitse bunker, tijdens de Eerste Wereldoorlog opgetrokken aan de halte Vierkaven of Vierkavenhoek langs de voormalige spoorlijn tussen Ieper en Roeselare, ter hoogte van de kruising van de baan Moorslede-Roeselare en kilometerpaal 17.

1.2. Historisch overzicht

1.2.1. Spoorlijn 64 en Vierkavenhoek

De aanleg van de spoorlijn Ieper - Roeselare, met lijnnummer 64, was voltooid op 12 april 1868 (1). Langs het traject werden drie stations opgericht, met name te Zillebeke, Zonnebeke en Moorslede-Passendale. Daarnaast waren er ook nog een aantal haltes, waaronder aan het gehucht Vierkavenhoek. Spoorlijn 64 werd vóór de oorlog vooral gebruikt voor goederentransport. De lijn was gekend als de *Storoute* of het *Strooiroutje*, naar het stro dat er vervoerd werd.

Op 12 september 1914 viel al het treinverkeer tussen Roeselare en Ieper stil. Roeselare evolueerde de volgende oorlogsjaren tot een cruciaal zenuwknooppunt in het hinterland van het Duitse Vierde Leger. Spoorlijn 64 werd hierbij een essentiële verbinding tussen Roeselare en het front voor het vervoer van Duitse troepen, materiaal, bevoorrading en munitie. Ter hoogte van de diverse stations en haltes ontstonden depots voor materialen en munitie. Daar waar nodig werd een bijkomend netwerk aan smalsporen en metersporen aangelegd.

Ook bij Vierkaven werd bijkomende logistieke infrastructuur uitgebouwd. Ter hoogte van de kruising van de spoorlijn met de baan Moorslede-Roeselare, op Britse militaire stafkaarten aangeduid met *Snice Crossing*, waren er in augustus 1917 barakken opgetrokken (2). Toen liep er ten zuidwesten van de halte een sporaftakking in zuidoostelijke richting, waar het spoor ontdubbelde en eindigde ter hoogte van de huidige kruising van de Zilverbergstraat met Boomstraat (3). Ter hoogte van deze aftakking maar ook langs het trainspoor zelf werden depots uitgebouwd. In andere bronnen is er sprake van een *Pionierpark* bij Vierkavenhoek (4). In de omgeving werden militaire arbeiders ondergebracht. Tijdens de *Derde Slag bij Ieper* vormde de halte Vierkavenhoek het eindstation voor vele eenheden, die aan het Ieperfront gingen vechten (5). Veel manschappen werden er in de omgeving ingekwartierd. Bij Vierkaven was eveneens een groot munitiedepot ingericht, dat in september 1917 ontplofte (6). Tijdens het

¹ Lybeer 2014, 12-14; *De Storoute, Fiets- en wandelgids* 2014, 5.

² *Roulers*, 20 S.E.4, Edition IA, 22/8/1917; Edition 2A, 17/12/1917.

³ Luchtfoto Vierkavenhoek 5/9/1917; Britse stafkaart *Roulers*, 20 S.E.4, Edition IA, 22/8/1917.

⁴ Houthaève & Lecluyse 1997, 206, 215.

⁵ Houthaève & Lecluyse 1997, 162.

⁶ Aldus de getuigenis van Alfons Denys, geciteerd in Houthaève & Lecluyse 1997, 165: "Deze ceremonie was juist ten einde, toen een verschrikkelijk gedonder de kerk op haar grondvesten deed sidderen. Een groot Duitsch munitiedepot aan de "Vierkaven" opgesteld, was in het Engelsch artillerievuur geraakt en vloog de lucht in."

Bevrijdingsoffensief (28 november – 11 november 1918) was er opnieuw een munitiedepot voorhanden bij Vierkaven (7).

1.2.2. Duitse verdediging in en rond Moorslede

Na de Tweede Slag bij Ieper (22 april – 24 mei 1915) startten de Duitsers met de aanleg van een verdedigingssysteem in de diepte, met opeenvolgende stellingen. Moorslede kwam achter de *Flandern II Stellung* te liggen, een stelling die van ten zuidwesten van de dorpskern van Passendale tot ten westen van Drogenbroodhoek over Oosthoek liep naar Terhand en verder (8). Deze stelling werd uitgebouwd met prikkeldraadversperringen en vele betonnen bunkers. Achter, ten oosten van deze *Flandern II Stellung* werd een *Artillerie-Schutz-Stellung* aangelegd, die voor wat grondgebied Moorslede betreft vanaf Pottegemsgoed liep tot net ten oosten van de dorpskern van Moorslede, vervolgens zuidwaarts richting Spriethoek en Strooiboomhoek. Deze artilleriestelling was in oktober 1917 nog niet voltooid, en bestond op grondgebied Moorslede vooral uit prikkeldraadversperringen.

Op de Duitse stafkaart van 6 oktober 1917 staan ook nieuwe stellingen uitgestippeld: zo werd er voorzien dat de *Staden-Riegel*, een grendelstelling die de *Artillerie-Schutz-Stellung* kruiste ter hoogte van Westrozebeke, net ten noordoosten van Vierkavenhoek een aanknoping moest vinden bij de *Flandern III Stellung*. Deze *Flandern III Stellung* passeerde net ten noordoosten van de kruising van de baan Moorslede-Roeselare met spoorlijn 64 om vervolgens ten noorden van Beitem opnieuw zuidwaarts af te draaien. Het is onduidelijk in hoeverre deze stellingen hier uitgebouwd waren ten tijde van de *Derde Slag bij Ieper*.

Nadat de *Derde Slag bij Ieper* in november 1917 doodgebloed was bij Passendale, was de frontlijn grondig gewijzigd. Er dienden nieuwe stellingen uitgestippeld en uitgebouwd te worden. De *Flandern III Stellung* werd herdoopt tot *Flandern I Stellung* en passeerde nog steeds net ten noordoosten van de kruising van de spoorlijn Ieper-Roeselare met de baan Moorslede-Roeselare (9). De *Flandern I Stellung* werd tot aan Sint-Pieter uitgebouwd met stukjes loopgraaf, vele prikkeldraadversperringen en bunkers (10). Deze stelling was niet voltooid toen het geallieerde *Bevrijdingsoffensief* eind september 1918 losbarstte. Maar deze stelling werd door de geallieerden flink onderschat en zou hen veel bloedvergieten kosten (11).

Er werd een *Moorslede-Riegel* uitgestippeld die ter hoogte van De Ruiter aftakte van de *Artillerie-Schutz-Stellung* rond Roeselare en ten noorden van Moorslede uitmondde bij de *Flandern I Stellung*. Deze *Moorslede Riegel* passeerde net ten westen van de kruising van de spoorlijn Ieper-Roeselare met de baan Moorslede-Roeselare. Onder meer de *8. Reserve-Pionier-Kompagnie 89* hielp in februari 1918 mee met het optrekken van diverse betonnen constructies langs deze *Moorslede-Riegel*. Deze pioniereenheid diende in deze periode ook een *Feldbahn* ten behoeve van de artillerie aan te leggen ter hoogte van Colliemolenhoek en Vierkavenhoek (12).

In de omgeving van Vierkaven werden tijdens de oorlog tien bunkers opgetrokken, aldus een lijst uit 1922 waarin de af te breken bunkers staan opgesomd (13). Dit wijst nogmaals op een sterk uitgebouwde verdediging ter hoogte van Vierkaven. Enkel onderhavige bunker is bewaard gebleven.

⁷ Lennartz & Nagel s.d., 389.

⁸ Duitse stafkaart *Stellungskarte Ieperen*, Blatt XXII, 6/10/1917.

⁹ Vergelijk *Stellungskarte Ieperen*, Blatt XXIV, 7/11/1917 met *Lagenkarte der Gruppe Staden*, 27/2/1918.

¹⁰ *Travaux Défensifs Allemands*, 10/10/1918.

¹¹ Weemaes M. s.d., 74-75.

¹² Hartenstein O. 1936, 284.

¹³ Lybeer R. & Bekaert G. 2008, 11.

1.2.3. De Duitse bunker bij Vierkavenhoek

Het is onduidelijk wanneer de bunker bij de halte Vierkaven exact is opgetrokken. De inplanting van de bunker, de vorm en de sporen op de betonnen buitenmuren wijzen er alvast op dat de bunker is opgetrokken tegen of binnenin een bestaand gebouw. Het betreft hier geen standaardbunker zoals doorgaans werd opgetrokken langs de *Flanders I Stellung* van 1918.

De luchtfoto van 5 september 1917 geeft geen uitsluitsel of de bunker op dat moment al was opgetrokken : er is op die plek wel een constructie te zien, maar dit betreft mogelijk het haltegebouw van Vierkaven of een ander gebouw. Op 5 september 1917 was het gehucht Vierkaven nog relatief gespaard gebleven van vijandelijke artilleriebeschietingen. Tijdens de daaropvolgende weken veranderde dit uitzicht echter grondig en kwam deze regio onder systematisch artillerievuur terecht, met onder meer de hoger vermelde ontploffing van het munitiedepot bij Vierkaven op 24 september 1917. De regio degradeerde in enkele weken tijd tot een kraterlandschap.

De bunker is opgetrokken net ten westen van het eigenlijke tracé van de *Flanders I Stellung*, in functie van de verdediging van dit strategische kruispunt van de spoorlijn met de baan Moorslede-Roeselare. De constructie was goed gecamoufleerd, waardoor hij heel moeilijk waarneembaar is op militaire luchtfoto's. Hij werd niet aangeduid op geallieerde militaire stafkaarten.

1.2.4. Vierkavenhoek tijdens het geallieerde *Bevrijdingsoffensief*.

Op 28 september 1918 ging het geallieerde *Bevrijdingsoffensief* van start. Het was het eerste offensief waaraan het volledige Belgische Leger deelnam. De *Legergroep Vlaanderen* onder leiding van Koning Albert I was georganiseerd in de Groepering Noord, Centrum en Zuid, met daarnaast nog het Britse *Second Army*. Vierkavenhoek lag in de aanvalsector van de Groepering Zuid, onder leiding van luitenant-generaal Biebuyck.

De Belgische aanvallers hadden op de eerste dag van het offensief globaal gezien ongeveer acht kilometer terrein veroverd (14). Tijdens de tweede aanvalsdag slaagden de Groepering Zuid en het Britse Tweede Leger een opmars tot 7 kilometer te bewerkstelligen en de Keiberg en Moorslede te veroveren (15). Tegen de avond was het gehucht Sint-Pieter bereikt, maar nergens was de *Flanders I Stellung* doorbroken (16).

Op de derde dag van het offensief geraakte de Groepering Zuid niet ver: de vijand had zich gereorganiseerd en bezette met talrijke mitrailleurs de *Flanders I Stellung* (17). Tegen de avond was de volledige Groepering Zuid vóór de *Flanders I Stellung* gestopt (18). Enkel het 2de Regiment Grenadiers slaagde er – als eerste regiment – in de *Flanders I Stellung* binnen te dringen ter hoogte van Vierkavenhoek (19). Het 2de Grenadiers zou meer bepaald aan kilometerpaal 17 van de spoorweg Ieper-Roeselare een Duitse positie weten te veroveren en te behouden: dit is de plaats waar onderhavige bunker is opgetrokken (20).

Maar het was duidelijk dat de sterkte van de stelling zwaar onderschat was. De verdediging steunde op een sterk georganiseerd net van weerstandsnesten, gecombineerd met een zeer doeltreffende artilleriesteun (21).

Het 17de linieregiment (8ste Infanteriedivisie) slaagde er op 1 oktober in de *Flanders I Stellung* ter hoogte van Sint-Pieter binnen te dringen (22). Het Britse *Second Army* slaagde er ten zuiden van Sint-Pieter in om de *Flanders I Stellung* te doorbreken en

¹⁴ Verbeke R. 2006, 65.

¹⁵ Weemaes M., s.d., 112-115, 128.

¹⁶ Lybeer R. & Bekaert G. 2008, 8; Weemaes M. s.d., croquis n° 17.

¹⁷ Weemaes M. s.d., 134-135; Houthaève & Lecluyse 1997, 232.

¹⁸ Houthaève & Lecluyse 1997, 232-233.

¹⁹ Weemaes M. s.d., 134.

²⁰ Geldof Ph. 1998, 99.

²¹ Weemaes M. s.d., 146.

²² Ibidem 149, croquis n° 19.

Ledegem te bereiken (23). De 12de infanteriedivisie probeerde op 2 oktober opnieuw vooruitgang te boeken, maar elke poging wordt onmiddellijk door artillerie en mitrailleurvuur gestopt (24). Op 3 oktober werd de *Flandern I Stellung* doorbroken tussen Hazewindeken en Most (25). Ook op 4 en 5 oktober werd in deze omgeving zwaar gevochten en werd beperkte vooruitgang geboekt. De eerste fase van het *Bevrijdingsoffensief* was vastgelopen.

De manschappen waren uiterst moe wegens de aanhoudende gevechten, het slechte weer en het gebrek aan ravitaillering (26). Wegen dienden hersteld te worden, artillerie en munitie naar voor gebracht, manschappen afgelost (27). Pas op 14 oktober zou de tweede fase van het offensief ingezet worden en konden De Ruiter, Roeselare, Moorslede, Ledegem en Beitem volledig worden bevrijd (28). In deze zogenaamde tussenfase zouden er in Moorslede alleen al 14 officieren en 468 manschappen vallen, vooral aan Vierkaven en Koekuitkasteel (29).

1.3. Beschrijving met inbegrip van de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen

Betonnen militaire post langs de voormalige spoorlijn 64 (Ieper-Roeselare) ter hoogte van de kruising met de baan Moorslede-Roeselare. De voormalige spoorlijn is nu ingericht als fietspad, de zogenaamde *Storoute*. De bunker ligt parallel met de spoorlijn, op de plaats waar de treinhalte Vierkaven gesitueerd was. Vierkaven ligt op de noordelijke flank van het plateau van Moorslede, op de 30 meter hoogtelijn, iets hoger dan de onmiddellijke omgeving.

Het betreft een vrijstaande, halfondergrondse betonnen militaire constructie met een min of meer rechthoekige plattegrond van grosso modo 7,60 x 5,85 meter. Het dak van de constructie is ongeveer 2 meter dik, en bovenaan bolvormig afgewerkt. Op het dak is deels grasbegroeiing aanwezig, wellicht tijdens de oorlog aangebracht als camouflage. Tegen de dakrand zijn rode bakstenen aangebracht.

De zijmuren zijn tegen een houten bekisting gegoten. De afwerking van de muren is vaak onregelmatig: op enkele plekken in het beton zijn er verticale uitsparingen te zien, evenals bakstenen restanten. Hier en daar zijn de gietnaden slordig uitgevoerd.

Aan noordoostelijke en zuidwestelijke zijde zit telkens een toegang, die de uiteinden vormen van een gang die via een centrale deuropening toegang verschaft tot vermoedelijk één ruimte.

Het is eigen aan bunkers dat er in de ondergrond in en rond de bunker constructieve elementen of militaire infrastructuur zitten die rechtstreeks verband houden met de bunker, zoals vloerplaten, waterafvoersystemen of bekabeling.

1.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit beschermingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld op 24/2/2016. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de bescherming.

De bunker bevindt zich in een relatief goede toestand, voor een honderdjarige betonnen constructie. Hier en daar is roestende betonwapening te zien. De constructie staat onder

²³ Bogaert J. 1993, 4-5.

²⁴ Weemaes M. s.d., 161.

²⁵ Ibidem, 188.

²⁶ Ibidem, 188.

²⁷ Houthaeye & Lecluyse 1997, 236.

²⁸ Lybeer R. & Bekaert G. 2008, 8; Houthaeye & Lecluyse 1997, 239.

²⁹ Houthaeye & Lecluyse 1997, 236. Het is niet duidelijk of 'gevallen' betekent dat deze militairen gestorven zijn. Deze cijfers maken wel duidelijk dat er bijzonder zwaar gevochten was in de omgeving van Vierkaven.

water en de toegangen zijn afgesloten met traliwerk. De constructie kon niet betreden worden.

2. EVALUEREND GEDEELTE

2.1. Evaluatie van de erfgoedwaarden

2.1.1. Historische waarde

De bunker aan Vierkavenhoek heeft een belangrijke historische waarde omwille van haar inplanting ter hoogte van het strategisch belangrijke kruispunt van de spoorlijn 64 met de baan Moorslede-Roeselare. Deze spoorlijn tussen Ieper en Roeselare vormde voor het Duitse Vierde Leger een essentiële verbinding voor de aanvoer van manschappen, materieel, munitie en bevoorrading vanuit Roeselare richting front. Rond de halte Vierkaven ontwikkelde zich belangrijke infrastructuur, zoals munitie- en andere depots, een geniepark, spoorwegaftakkingen, barakken, enzovoort. Halte Vierkaven vormde onder meer tijdens de *Derde Slag bij Ieper* de laatste halte vóór het front bij Passendale. De historische **contextwaarde** is dan ook hoog.

De bunker bij Vierkavenhoek is **representatief** voor de vele Duitse bunkers die tijdens de Eerste Wereldoorlog in deze regio zijn opgetrokken. Alleen al op de wijk Vierkavenhoek is er sprake van tien bunkers, waarvan enkel onderhavige bunker is bewaard. Net ten oosten van de kruising spoorlijn 64 met de baan Moorslede-Roeselare liep de *Flandern I Stellung*. Deze stelling, opgetrokken met vele bunkers, prikkeldraadhindernissen en mitrailleursnesten, was niet voltooid toen het geallieerde *Bevrijdingsoffensief* eind september 1918 van start ging. De geallieerden hadden echter de sterkte van deze stelling grondig onderschat, waardoor de verovering van deze stelling heel veel bloedvergieten zou kosten.

De *Flandern I Stellung* werd voor het eerst in de omgeving van deze bunker bij Vierkavenhoek binnengedrongen, door het Belgische 2de Regiment Grenadiers op 30 september 1918. Tijdens de volgende dagen en weken zouden in deze omgeving nog bittere gevechten geleverd worden, met een hoge tol aan mensenlevens. De bewaarde bunker bij Vierkaven vormt voor deze regio een belangrijke **authentieke** getuige van de enorm sterke Duitse verdediging die hier was opgetrokken en de bijzonder zware gevechten die hier eind september en begin oktober 1918 geleverd werden.

2.1.2. Technische waarde

Als betonnen constructie, die specifiek voor militaire doeleinden werd opgetrokken. Deze betonnen constructie met zijn bouwtechnische kenmerken van zowel bovengrondse als ondergrondse aard, getuigt van het belang en de evolutie van de betonbouw in de stellingenoorlog, die de Eerste Wereldoorlog geworden was. Nooit eerder werden zo massaal betonnen verdedigingsconstructies opgetrokken als tijdens de Eerste Wereldoorlog. Daar waar er in de eerste oorlogsjaren werd geïmproviseerd en geëxperimenteerd met allerlei typologieën en toegepaste technieken in de betonbouw, evolueerde men geleidelijk naar zo sterk en efficiënt mogelijk uitgedokterde standaardontwerpen, die in sommige gevallen voor meerdere doelen konden gebruikt worden. Tijdens het interbellum en de Tweede Wereldoorlog zou dit leiden tot de massale uitbouw van heuse bunkerstellingen, met bunkers die tot in het kleinste detail waren gestandaardiseerd.

2.1.3. Culturele waarde

Als materiële getuige van de *Grooten Oorlog*, die Vlaanderen jarenlang in zijn greep had en het leven van ontelbaar veel mensen ingrijpend tekende of volledig verwoestte. De Eerste Wereldoorlog was een internationale gebeurtenis bij uitstek, met West-Vlaanderen als één van de strijdtonelen waar honderdduizenden mannen uit de hele wereld vochten.

De herinnering aan de Eerste Wereldoorlog kent nog steeds een breed maatschappelijk en internationaal draagvlak.

2.2. Motivering van het type bescherming

De Duitse bunker Vierkaven Eerste Wereldoorlog wordt beschermd als monument. Het Onroerenderfgoeddecreet definieert een monument als volgt: "een onroerend goed, werk van de mens of van de natuur of van beide samen, met inbegrip van de cultuurgoederen die er integrerend deel van uitmaken, inzonderheid de bijhorende uitrusting en de decoratieve elementen van algemeen belang wegens de erfgoedwaarde(n)."

2.3. Motivering van de afbakening van de bescherming

De afbakening van het beschermd onroerend goed is opgenomen op het plan dat als bijlage bij het ministerieel besluit is gevoegd. Alle kadastrale percelen gevat door de bescherming zijn opgenomen in artikel 1 van het ministerieel besluit.

Enkel de betonnen bunker wordt ter bescherming voorgesteld. Rond de bunker wordt een bijkomende perimeter van twee meter mee afgebakend, zodat uitstekende betonnen fundamentplaten, waterafvoersystemen of andere elementen die integraal deel uitmaken van de bunker maar niet bovengronds waarneembaar zijn, mee opgenomen zijn in de bescherming. Dit betekent een deel van het perceel 701/2D, een deel van het perceel 701/3 en een deel van het openbaar domein.

2.4. Juridische toestand

2.4.1. Onroerend Erfgoed:

De bunker is opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed, met ID-nummer 24213.

2.4.2. Ruimtelijke Ordening:

Gelegen in agrarisch gebied (cf. Gewestplan). Dit betreft herbevestigd agrarisch gebied.

3. BEHEERSVISIE

De opmaak van de beheersvisie gebeurde in samenspraak met de afdeling Beheer West-Vlaanderen, op een overleg op dinsdag 17 mei 2016.

3.1. Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed

In het beschermingsbesluit zijn beheersdoelstellingen opgenomen. Je vindt die terug onder artikel 3 van het besluit. De beheersdoelstellingen moeten de zakelijkrechthouders (eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en leasinggevers) en gebruikers op weg helpen om de erfgoedwaarden maximaal in stand te houden of te verbeteren. Ze hebben de optimale verwezenlijking van de erfgoedwaarden voor ogen.

Ze geven richting aan of vormen een kader voor toekomstig beheer van het beschermd onroerend goed. Zakelijkrechthouders en gebruikers dienen rekening te houden met deze beheersdoelstellingen als ze werken wensen uit te voeren aan het beschermd goed. Ook de overheid houdt met deze doelstellingen rekening als ze over deze werken advies moet geven of als ze toelating moet geven voor die werken.

De beheersdoelstellingen spelen in op de erfgoedwaarden, erfgoedelementen en erfgoedkenmerken opgenomen in artikel 2 van het beschermingsbesluit.

3.2. Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed

Voor elk beschermd onroerend goed geldt het actief en passief behoudsbeginsel. Dit betekent dat de zakelijkrechthouders en gebruikers het beschermd goed in goede staat moeten houden door de nodige instandhoudings-, beveiligings-, beheers-, herstellings-

en onderhoudswerken uit te voeren en dat het verboden is om een beschermd onroerend goed te ontsieren, te beschadigen, te vernielen of de erfgoedwaarden er van aan te tasten. Het betekent ook dat een zakelijkrechthouder en gebruiker verplicht is het beschermd onroerend goed als een goed huisvader te beheren en het dus niet te verwaarlozen. Alle voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van het beschermd onroerend goed die van toepassing zijn op het beschermd goed zijn opgenomen in artikel 4 van het beschermingsbesluit.

In het Onroerenderfgoeddecreet en Onroerenderfgoedbesluit zijn een aantal algemene voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd onroerend erfgoed opgenomen. Dat zijn deze:

- Het goed als een goed huisvader beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- De toestand van het goed regelmatig controleren;
- Regulier onderhoud uitoefenen;
- Onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen nemen in geval van nood.

3.3. Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed

Voor sommige werken aan het beschermd onroerend goed moet een toelating worden gevraagd. Sommige werken kunnen namelijk een negatief effect hebben op de erfgoedwaarden. Voor alle werken die stedenbouwkundig vergunningsplichtig zijn, of waarvoor een verkavelingsvergunning, milieuvergunning of natuurvergunning nodig is vraagt de vergunningverlener (de gemeente of de Vlaamse overheid) advies aan het agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse overheid.

Voor een aantal werken die niet vergunningsplichtig zijn, moeten de zakelijkrechthouders en gebruikers, voorafgaand aan de uitvoering van de werken, toelating vragen aan het agentschap Onroerend Erfgoed of aan de erkende Onroerenderfgoedgemeente. Een overzicht van alle erkende onroerenderfgoedgemeenten is te vinden op www.onroerenderfgoed.be.

De werken waarvoor u toelating moet vragen zijn opgesomd in artikel 5 van het beschermingsbesluit.

4. BRONNEN

- Kenniscentrum In Flanders Fields Museum, Collectie militaire stafkaarten Eerste Wereldoorlog, *Lagenkarte der Gruppe Staden*, 27/2/1918.
- Koninklijk Legermuseum Brussel, Collectie militaire luchtfoto's Eerste Wereldoorlog, luchtfoto Vierkavenhoek 5/9/1917, 1/7/1918, 1/8/1918, 22/8/1918.
- Koninklijk Legermuseum Brussel, Collectie militaire stafkaarten Eerste Wereldoorlog, Belgische militaire stafkaart *Travaux Défensifs Allemands*, 10/10/1918.
- *Captured German Trench and Operation Maps from the National Archives* (CD-rom uitgegeven door The Naval & Military Press): *Stellungskarte Ieperen*, Blatt XXII, 6/10/1917; *Stellungskarte Ieperen*, Blatt XXIV, 7/11/1917; *Stellungskarte Staden*, Blatt IX, 17/12/1917.
- *The Imperial War Museum Trench Map Archive on CD-rom* (CD-rom uitgegeven door The Naval & Military Press in association with the Imperial War Museum): *Roulers*, 20 S.E. 4, Edition IA, 22/8/1917, Edition 2A, 17/12/1917.
- S.n. 2014: *De Stroroute. Fiets- en wandelgids*, Brugge.
- HARTENSTEIN O. 1936: *Das Kürhessische Pionier-Bataillon nr. 11 im Weltkrieg 1914-1918*, Zeulenroda.

- HOUTHAEVE R. & LECLUYSE N. 1997: *Moorslede 1914-1918. Morsdood... en toch herboren*, Moorslede.
- LENNARTZ J. & NAGEL D. s.d.: *Geschichte des badischen (später rheinischen) Reserve-Infanterie-Regiments 240*, Zeulenroda.
- LYBEER A. 2014: Moorslede en Spoorlijn 64 Roeselare-Ieper. 150 jaar lokale spoorweggeschiedenis: 1864-2014, *Nieuwsbrief Heemkundige Kring Moorslede* 10.2, 12-17.
- LYBEER R. & BEKAERT G. 2008: *Van beton... tot graniet. Stenen getuigen van WO I in Moorslede en Slypskapelle*, Moorslede, 2008.
- STICHELBAUT B. & CHIELENS P. 2013: *De oorlog vanuit de lucht: 1914-1918: het front in België*, Brussel.
- VERBEKE R. 2006: Het Bevrijdingsoffensief in 1918, in: CHIELENS P., DECOODT H. & DENDOOVEN D.: *De laatste getuige. Het oorlogslandschap van de Westhoek*, Tielt, 63-66.
- WEEMAES M. s.d.: *Van de IJzer tot Brussel. Het Bevrijdingsoffensief van het Belgisch leger. 28 september 1918*, s.l.

5. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

5.1. Omgevingsplan bij de bescherming

Zie afzonderlijk document.

5.2. Fotobijlage

De fotobijlage bij het ministerieel besluit bevat alle relevante foto's voor dit dossier. Er is geen afzonderlijke fotobijlage bij het inhoudelijke dossier gevoegd.

5.3. Documentatie

Zie afzonderlijk document.

5.4. Criterionota

Zie afzonderlijk document.